

CONTENTS

ЗМІСТ

CLINICAL MEDICINE

КЛІНІЧНА МЕДИЦИНА

Amrahova L.G., Imamaliyev G.M., Nuriyev A.A., Gurbanova Kh.I.

Correlation analysis between electrolytes and the McClore-Aldrich test in patients with bronchial asthma

Bilovol O.M., Kniazkova I.I., Kirienko O.M., Barbashova V.O., Kondrusyk N.Y., Polupan O.O., Abramova L.P.

Assessment of diastolic function and serum NGAL and cystatin C content in arterial hypertension in patients with stage I obesity

Gasimov M.E., Aghayeva R.B.

A decade-long dynamics and territorial differences in cataract morbidity in Azerbaijan, 2016-2025

Honchar O.O., Skrypnyk I.M., Akimov O.Y., Sorokina S.I.

Changes in the activity of nitric oxide production and the content of cortisol in the blood of patients in the acute period of myocardial infarction

Guliyeva M.G.

Efficacy of *Nigella sativa* combined with ozone therapy in the comprehensive treatment of herpetic stromal keratitis complicated by uveitis and ocular hypertension

Guliuk S.A., Dienha O.V., Proshchenko N.S., Tashchyan A.E., Džupa P., Ohol Y.V., Shnaider K.S.
Evaluation of hematological blood parameters in patients following surgical tumor removal and chemotherapy during rehabilitation with a therapeutic and prophylactic complex

Hurtova Y.M., Humeniuk V.V., Svitlichna O.M., Savvova A.O., Malekh N.V., Sapalov S.O., Levina O.O.

Correction of microbial contamination parameters and local nonspecific immune status in the oral fluid of patients with chronic generalized periodontitis, osteopenia, and osteoporosis using a therapeutic and prophylactic complex

Huseynova N.B., Agaeva N.A.

Association between vitamin D deficiency and bacterial vaginosis and vaginitis in women

Huseynova N.F.

Diagnostic value of presepsin and interleukin-33 in bacterial infections in term neonates

Gulmammadova Ch.V., Aliyeva P.M., Suleymanova G.T., Guliyeva I.A.

Ultrasound and integral Doppler markers of placental dysfunction in pregnant women with chronic HCV infection

Degtyarenko-Melnyk T.V., Vastyanov R.S., Artyomenko V.V., Vyshnevskaya H.O., Ostapenko I.O., Rozumenko V.O.

Pathogenetic background of physical activity increase reasonability in older adults with neurotic disorders

Ibrahimov A.M., Amiraslanov A.T., Gaziyeu A.Y., Guliyeva T.S.

Clinical and diagnostic features of gossypiboma mimicking malignant gynecologic tumors

Isaev H.B., Aliyev Y.G., Jafarli R.E., Isayeva A.N., Musayev B.V., Mammadova N.A.

Half a century of experience in the evolution of approaches to the treatment of peritonitis and the specifics of their changes

7 Амрахова Л.Г., Имамалієв Г.М., Нурієв А.А., Гурбанова Х.І.

Кореляційний аналіз взаємозв'язку електролітів та результатів тесту Мак-Клора-Олдріча у пацієнтів із бронхіальною астмою

13 Біловол О.М., Князькова І.І., Барбашова В.О., Кірієнко О.М., Кондрусик Н.Ю., Полупан О.О., Абрамова Л.П.

Оцінка діастолічної функції та сироваткового вмісту NGAL та цистатину С при артеріальній гіпертензії у пацієнтів з ожирінням I ступеня

19 Гасимов М.Е., Агасєва Р.Б.

Десятирічна динаміка і територіальні відмінності захворюваності на катаракту в Азербайджані, 2016–2025

23 Гончар О.О., Скрипник І.М., Акімов О.Є., Сорокіна С.І.

Зміни активності продукції оксиду азоту та вміст кортизолу у крові пацієнтів у гострому періоді інфаркту міокарда

27 Гулієва М.Г.

Ефективність застосування *Nigella sativa* у поєднанні з озонотерапією у комплексному лікуванні стромального герпетичного кератиту, ускладненого увеїтом з офтальмогіпертензією

32 Гулюк С.А., Дєньга О.В., Проценко Н.С., Ташчян А.Е., Джупа П., Оголь Є.В., Шнайдер К.С.

Дослідження гематологічних показників крові пацієнтів після оперативного втручання з видалення пухлин і хіміотерапії на тлі лікувально-профілактичного комплексу в динаміці реабілітації

38 Гуртова Я.М., Гуменюк В.В., Світлична О.М., Савцова А.О., Малєх Н.В., Сопальов С.О., Левіна О.О.

Корекція показників мікробного обсіменіння та стану місцевого неспецифічного імунітету у ротовій рідині пацієнтів з хронічним генералізованим пародонтитом, остеопенією та остеопорозом за допомогою лікувально-профілактичного комплексу

44 Гусєйнова Н.Б., Агасєва Н.А.

Зв'язок між дефіцитом вітаміну D та бактеріальним вагінозом і вагінітом у жінок

51 Гусєйнова Н.Ф.

Діагностичне значення пресепсину та інтерлейкіну-33 при бактеріальних інфекціях у доношених новонароджених

58 Гюльмамєдова Ч.В., Алієва П.М., Сулейманова Г.Т., Гулієва І.А.

Ультразвукові та інтегральні доплерометричні маркери плацентарної дисфункції у вагітних із хронічною HCV-інфекцією

64 Дегтяренко-Мельник Т.В., Вастьянов Р.С., Артьоменко В.В., Вишнеvська Г.В., Остапенко І.О., Розуменко В.О.

Патогенетичне обґрунтування доцільності активації фізичної активності в осіб похилого віку з невротициними розладами

70 Ібрагімов А.М., Амірасланов А.Т., Газієв А.Ю., Гулієва Т.С.

Клініко-діагностичні особливості госсіпібами, яка імітує злоякісні гінекологічні пухлини

75 Ісасєв Х.Б., Алієв Ю.Г., Джафарлі Р.Е., Ісасєва А.Н., Мусасєв Б.В., Мамєдова Н.А.

50-річний досвід еволюції підходів до лікування перитоніту та особливості їхніх змін

Kazimov I.L., Mustafayev A.N.

Clinical characteristics of patients with colonic fistulas and comparative analysis of the effectiveness of radiological examination methods

Kalashnikov V.Yo., Stoyanov O.M., Andreyeva T.O., Stepanov H.F., Dobrovolskyi V.V., Kirchev V.V., Kuhel Ya.I.

Cerebral venous hemodynamics peculiarities in patients with chronic cerebral ischemia of vertebrogenic origin

Koval T.I., Peka M.Yu., Marchenko O.H., Bodnar V.A., Pryimenko N.O., Shlykova O.A., Kaidashev I.P.

Hepatitis B vaccination trends and regional differences in Ukraine during the war

Kopchak O.V., Petrushanko P.A., Babenko M.S., Ziablitshev S.V., Azarov O.V., Novikov R.A., Litvinova Ya.V.

Clinical and psychoemotional phenotypic signature of the combined recessive TLR4 rs1927911 and rs2149356 genotypic profile in patients with periodontitis

Kuzminova N.V., Romanova V.O., Ivankova A.V., Lozinsky S.E., Shkarivskyi Yu.L., Savytska O.O., Kedyk I.O.

24-hour blood pressure profile parameters in patients with stage III essential hypertension according to complication type

Maharramov N.S.

Cytokine profile in cervical insufficiency as a prognostic marker of adverse pregnancy outcomes

Musayeva A.K., Farajova N.A., Ismayilova N.R., Huseynova N.N., Mehdiyev S.Kh.

Distinctive features of phenotypic characteristics of patients with chronic obstructive pulmonary disease in the population of Azerbaijan

Mustafayeva I.R., Aliyeva E.M., Garashova M.A.

Characteristics of pubertal development in adolescent girls born with low birth weight

Najafova V.N., Panakhova M.S.

Evaluation of elastography in comparison with α 2-macroglobulin, haptoglobin, and apolipoprotein A1 levels in the diagnosis of liver fibrosis in type 2 diabetes mellitus

Ozhogan Z.R., Genyk B.L., Bielinskyi M.V., Herashchenko A.S., Nyshchuk-Oliinyk N.B., Parakhoniak R.L.

Efficacy of platelet-rich fibrin for oral lesions in pemphigus vulgaris

Orlovskiy I.V., Beliaev E.V., Vakhovskiy V.V., Kovalchuk L.O., Cherkasova L.A., Likhitskiy O.O., Plaviuk L.Yu.

Modeling of dental arch dimensions in girls with physiological occlusion and a very wide facial type depending on cephalometric indicators according to the Burstone method and CT tooth dimensions

Rustamzade U.Ch., Jafarov Ch.M., Hasanov A.B., Gasimov E.M., Guliyeva S.V.

Diagnosis and treatment outcomes of acute mediastinitis following thoracic esophageal injury

Sirajli U.M.

Prognostic role of Doppler metry and morphological parameters in early and late fetoplacental insufficiency

80 Казімов І.Л., Мустафасєв А.Н.

Клінічна характеристика пацієнтів з кишковими свищами і порівняльний аналіз ефективності радіологічних методів дослідження

86 Калашніков В.Й., Стоянов О.М., Андрєєва Т.О., Степанов Г.Ф., Добровольський В.В., Кірчев В.В., Кугель Я.І.

Особливості церебральної венозної гемодинаміки у пацієнтів із хронічною ішемією мозку вертеброгенного походження

91 Коваль Т.І., Пека М.Ю., Марченко О.Г., Боднар В.А., Прийменко Н.О., Шликова О.А., Кайдашев І.П.

Тенденції вакцинації проти гепатиту В та регіональні відмінності в Україні під час війни

98 Копчак О.В., Петрушанко П.А., Бабенко М.С., Зяблицев С.В., Азаров О.В., Новіков Р.А., Літвінова Я.В.

Клініко-психоемоційна фенотипова сигнатура об'єднаного рецесивного генотипового профілю TLR4 rs1927911 і rs2149356 у пацієнтів із пародонтитом

104 Кузьміна Н.В., Романова В.О., Іванкова А.В., Лозинський С.Е., Шкарівський Ю.Л., Савицька О.О., Кедик І.О.

Показники добового профілю артеріального тиску у хворих на гіпертонічну хворобу III стадії, в залежності від виду ускладнення

109 Магеррамов Н.С.

Профіль цитокінів при істміко-цервікальній недостатності як прогностичний маркер несприятливого результату вагітності

115 Мусасєва А.К., Фараджєва Н.А., Ісмаїлова Н.Р., Гусейнова Н.Н., Мехтієв С.Х.

Особливості фенотипічної характеристики хворих на хронічне обструктивне захворювання легенів у популяції Азербайджану

119 Мустафасєва І.Р., Алієва Е.М., Гарашова М.А.

Особливості перебігу періоду статевого дозрівання у дівчаток з низькою масою тіла при народженні

124 Наджафова В.Н., Панахова М.С.

Оцінка еластографії у порівнянні з рівнями α 2-макроглобуліну, гаптоглобіну та аполіпопротеїну А1 у діагностиці фіброзу печінки при цукровому діабеті 2 типу

130 Ожоган З.Р., Генік Б.Л., Белінський М.В., Герашенко А.С., Нишук-Олійник Н.Б., Парахоняк Р.Л.

Ефективність тромбоцитарного фібрину при оральних ураженнях у пацієнтів із вульгарною пухирчаткою

134 Орловський І.В., Беляєв Е.В., Ваховський В.В., Ковальчук Л.О., Черкасова Л.А., Ліхницький О.О., Плав'юк Л.Ю.

Моделювання розмірів зубних дуг у дівчат із фізіологічним прикусом і дуже широким типом обличчя в залежності від телерентгенографічних показників за методом Burstone та КТ розмірів зубів

139 Рустамзаде У.Ч., Джафаров Ч.М., Гасанов А.Б., Гасимов Е.М., Гулієва С.В.

Діагностика та результати лікування гострого медіастиніту при травмах грудного відділу стравоходу

146 Сіраджли У.М.

Прогностична роль доплерометрії та морфологічних параметрів при ранній та пізній фетоплацентарній недостатності

Khatamzade E.M.

Variability of mortality risk due to cerebrovascular diseases by days of the week and seasons in Azerbaijan

Khoroshun E.M., Panasenko S.I., Negoduiko V.V., Shypilov S.A., Klaphchuk Y.V., Kupriyanchuk V.V., Kerbazz N.R.

Damage control tourniquet as a component of damage control surgery in ischemia-reperfusion syndrome

Shadlinskaya R.V.

Cephalometric and anthropometric assessment of craniofacial manifestations in patients with transfusion-dependent β -thalassemia major

Shnaider D.S., Dienga A.E., Gorokhivskiy V.N., Mirchuk B.M., Yefremova O.V., Kordonets O.L., Suslova O.V.

Analysis of changes in the mineralization index in the oral fluid of children with fluorosis during comprehensive orthodontic treatment

151 Хатамзаде Е.М.

Варіабельність ризику смертності від цереброваскулярних захворювань залежно від дня тижня та пори року в Азербайджані

156 Хорошун Е.М., Панасенко С.І., Негодуйко В.В., Шипілов С.А., Клапчук Ю.В., Купріячук В.В., Кербаж Н.Р.

Турнікет контролю ушкоджень як складова хірургічної тактики контролю критичних ушкоджень при ішемічно-реперфузійному синдромі

161 Шадлінська Р.В.

Цефалометрична та антропометрична оцінка черепно-лицевих проявів у пацієнтів із трансфузійно-залежною великою β -таласемією

166 Шнайдер Д.С., Дєньга А.Е., Горохівський В.Н., Мірчук Б.М., Єфремова О.В., Кордонєць О.Л., Суслова О.В.

Аналіз змін індексу мінералізації у ротовій рідині дітей з флюорозом в динаміці комплексного ортодонтичного лікування

EXPERIMENTAL MEDICINE

Byshek M.Yu., Berezovskyi A.M., Makoveiev D.S., Solyeyko O.V., Chernykh M.O., Mironov Ye.V.

Morphological changes in the brain and adrenal glands under chronic immobilization stress and their correction with melatonin

Gunas V.I.

Histological and morphometric changes in the pulmonary microvasculature of rats one day after administration of Leiurus macroctenus scorpion venom

Gurbanova S.G., Isayev O.R., Akhundova N.E., Aliyarbayova A.A., Aliyeva G.N., Aliyeva Sh.E., Hagverdiyeva R.R.

Morphometric and histological differences of full-term human placentas depending on the sex of the child

Dovgalyuk A.I., Redko O.S., Petrenko N.V., Lavrenchuk H.Y., Kyryk V.M., Korda M.M.

Optimization of isolation, low-serum culturing, and immunophenotyping of human umbilical cord mesenchymal stem cells

Kulynych H.B., Ersteniuk H.M., Klishch I.P., Herashchenko S.B., Oliynyk R.P., Merena S.R.

Effect of vortioxetine on the prooxidant-antioxidant balance in experimental neurotoxicity induced by cisplatin and paclitaxel

Nikolaienko I.V., Reyzykh O.E., Sukhomeylo D.O., Khrystova M.T., Klenovska S.V., Shnaider S.A., Maslov V.O.

Correction of biochemical parameters in the jaws of rats using a therapeutic and prophylactic complex under conditions of a cariogenic diet and dietary vitamin D deficiency accompanied by jawbone destruction

Shadlinskaya S.V.

Structural features of intrahepatic bile ducts and age-related morphometric variability of intraepithelial lymphocytes

Shved M.A.

Dynamics of the inflammatory response and neovascularization following stem cell application in the treatment of corneal alkali burns

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА МЕДИЦИНА

172 Бишек М.Ю., Березовський А.М., Маковєєв Д.С., Солейко О.В., Черних М.О., Міронов Є.В.

Морфологічні зміни головного мозку та надниркових залоз за умов хронічного іммобілізаційного стресу та їх корекція мелатоніном

176 Гунас В.І.

Гістологічні та морфометричні зміни в судинах мікроциркуляторного русла легень щурів через добу після введення отрути скорпіона *Leiurus macroctenus*

181 Гурбанова С.Г., Ісаяєв О.Р., Ахундова Н.Є., Аліярбекова А.А., Алієва Г.Н., Алієва Ш.Е., Хагвердієва Р.Р.

Морфометричні та гістологічні відмінності доношених плацент людини залежно від статі дитини

185 Довгалюк А.І., Редько О.С., Петренко Н.В., Лавренчук Г.Й., Кирик В.М., Корда М.М.

Оптимізація протоколу виділення, культивування в низькосироватковому середовищі та імунофенотипування мезенхімальних стовбурових клітин пуповини людини

190 Кулинич Г.Б., Ерстенюк Г.М., Кліщ І.П., Герашенко С.Б., Олійник Р.П., Мерена С.Р.

Вплив вортіоксетину на прооксидантно-антиоксидантний баланс при експериментальній нейротоксичності, індукованій цисплатином і паклітакселом

196 Ніколаєнко І.В., Рейзвих О.Е., Сухомейло Д.О., Христова М.Т., Кленовська С.В., Шнайдер С.А., Маслов В.О.

Корекція біохімічних показників щелеп щурів лікувально-профілактичним комплексом за умов карієогенної дієти та аліментарного дефіциту вітаміну D на тлі деструкції кісткової тканини щелеп

201 Шадлінська С.В.

Структурні особливості внутрішньопечінкових жовчних протоків та вікова морфометрична мінливість інтраепітеліальних лімфоцитів

206 Швед М.А.

Динаміка запальної реакції та неоваскуляризації під впливом аплікації стовбурових клітин при лужному опіку рогівки ока

Shevchenko I.V., Nefodova O.O., Shatorna V.F., Frenkel Y.D.
Features of the formation of microelemental diselementosis of the heart of rats under the conditions of chronic cadmium chloride intoxication

Шевченко І.В., Нефьодова О.О., Шаторна В.Ф., Френкель Ю.Д.
Особливості формування мікроелементного диселементозу серця щурів за умов хронічної інтоксикації хлоридом кадмію

REVIEWS

Bieliaiev I.S., Ulanovska-Tsyba N.A., Zviaholska I.M., Kononenko S.V., Tymoshenko Yu.V., Kokovska O.V., Ishchenko V.I.
Morphofunctional effects of the combined exposure to sodium nitrite, monosodium glutamate, and ponceau 4R on the digestive system

Hryn V.H., Tikhonova O.A., Piliuhin A.V., Tarasenko Ya.A., Fedorchenko I.L., Hryn M.V., Shevchenko O.M.
Serous demilunes of Giannuzzi and morphofunctional characteristics of the major salivary glands

Makarov O.G., Tarasenko K.V., Krutikova E.I., Pavlyuk T.S., Bovsunivsky M.I.
Current status of gestational diabetes mellitus and clinical approaches to its management

Morvaniuk H.V., Oprya Ye.V., Yermuraki P.P., Chernova T.M., Fuchedzhi V.D., Baskina V.V.
Current state of medical support for psychosomatic rehabilitation in Ukraine

Stadnik Y.O., Maslova G.S.
Contemporary therapeutic approaches for multiple myeloma

Trach Rosolovska S.V., Mykolenko A.Z., Orel Y.M., Holovata T.K., Furdela M.Ya.
Current applications of proteomics in forensic medicine and pathological anatomy

Shevchenko K.V., Bilash S.M., Grygorenko A.S., Bieljaieva O.M., Bilash V.P., Onipko V.V., Pospelov S.V.
Biological effects of monosodium glutamate on the kidneys and potential approaches to their mitigation

ОГЛЯДИ ЛІТЕРАТУРИ

Беляєв І.С., Улановська-Циба Н.А., Звягольська І.М., Кононенко С.В., Тимошенко Ю.В., Коковська О.В., Іщенко В.І.
Морфофункціональні ефекти комбінованого впливу нітриту натрію, глутамату натрію та понсо 4R на травну систему

Гринь В.Г., Тихонова О.О., Пілюгін А.В., Тарасенко Я.А., Федорченко І.Л., Гринь М.В., Шевченко О.М.
Серозні «півмісяці» Джаннуцці та морфофункціональна характеристика великих слинних залоз

Макаров О.Г., Тарасенко К.В., Крутікова Е.І., Павлюк Т.С., Бовсунівський М.І.
Сучасний стан проблеми гестаційного цукрового діабету та клінічні перспективи її вирішення

Морванюк Г.В., Опрія Є.В., Єрмуракі П.П., Чернова Т.М., Фучеджі В.Д., Баскіна В.В.
Сучасний стан медичного забезпечення психосоматичної реабілітації в Україні

Стаднік Є.О., Маслова Г.С.
Сучасні терапевтичні підходи до лікування множинної мієломи

Трач Росоловська С.В., Миколенко А.З., Орел Ю.М., Головата Т.К., Фурдела М.Я.
Сучасні можливості протеоміки у судовій медицині та патологічній анатомії

Шевченко К.В., Білаш С.М., Григоренко А.С., Беляєва О.М., Білаш В.П., Оніпко В.В., Поспелов С.В.
Біологічні ефекти впливу глутамату натрію на нирки та можливі засоби їх корекції

CLINICAL CASE

Dudchenko M.O., Kravtsiv M.I., Liakhovskyi V.I., Ivashchenko D.M., Gorodova-Andreeva T.V., Ivanova G.O., Korniychuk V.Y.
Diagnosis and treatment of interrelated complications following splenic injury

Pyra L.V., Dudikova L.V., Lysytsia Yu.M., Romanchuk K.Yu., Krenov K.Yu., Ruda V.I., Odarchuk I.V.
Acute kidney injury of the type HUS-like syndrome on the background of SARS-CoV-2 in children

Salekhova G.B., Polukhova A.A., Rahimova N.J., Alkhasova A.F., Abbasaliyeva A.I., Aghayeva I.A., Iskenderli G.N.
Scimitar syndrome in an infant in the context of modern imaging techniques

Tsvirenko S.M., Pokhylko V.I., Cherniavska Yu.I., Shcherban O.A., Soloviova H.O., Zhuk L.A., Liulka A.R.
Clinical case of aplasia cutis congenita highlighting the diagnostic significance of the hair collar sign in a newborn

КЛІНІЧНИЙ ВИПАДОК

Дудченко М.О., Кравців М.І., Ляховський В.І., Івашченко Д.М., Городова-Андрєєва Т.В., Іванова Г.О., Корнійчук В.Я.
Діагностика і лікування взаємопов'язаних ускладнень, які виникли після пошкодження селезінки

Піра Л.В., Дудікова Л.В., Лисиця Ю.М., Романчук К.Ю., Кренів К.Ю., Руда В.І., Одарчук І.В.
Гостре ураження нирок по типу ГУС-подібного синдрому на тлі SARS-CoV-2 у дітей

Салехова Г.Б., Полухова А.А., Рагімова Н.Дж., Алхазова А.Ф., Аббасалієва А.І., Агаєва І.А., Іскендерлі Г.Н.
Синдром «ятагана» у немовляти з позицій сучасних методів візуалізації

Цвіренко С.М., Похилько В.І., Чернявська Ю.І., Щербань О.А., Соловійова Г.О., Жук Л.А., Люлька А.Р.
Клінічний випадок вродженої аплазії шкіри у новонародженого з акцентом на діагностичне значення симптому волосяного комірка